

Dejan Ajdačić
Uniwersytet Łódzki

ЦЕНА ПРОДУЖЕТКА ЖИВОТА МИТОЛОШКЕ ФАНТАЗИЈЕ И ПСИХОЛОГИЈА У РОМАНУ НОВЕНДІАЛИЈА УКРАЇНСКЕ КЊИЖЕВНИЦЕ МАРИНЕ СОКОЉАН

Роман *Новендіалија* (2008) украјинске ауторке Марине Сокољан¹ (1979) приповеда о ноћним потерама и заседама у измишљеном граду Дракуву, пуном туриста и цркава. Град је основао 1392. године Авељ Палени, опасује га тврђава, и дотиче река Чајка, а имена патрона цркава и манастира – Св. Ана, Св. Јурген, Св. Дормијан, Пресвета Дева Марија, Сви свети – уз описе тргова и капија, указују на католичко-галицијске старине. Књижевница у роману уводи особена правила везана за последње дане живота – особе које су истрошиле своју животну енергију могу да безвољно животаре још девет дана до телесне смрти. Број девет се јавља у наслову романа *Новендіалија*, у виду италијанске речи *nove* (девет), као прве компоненте ауторског неологизма. Други део сложенице *-діалија* упућује на адаптацију у женском роду латинске форме *dialis* из назива староримског прво-свештеника *Flamen dialis*, у оквиру Јупитеровог култа. Радња романа се одиграва током девет дана и описана је у девет поглавља, која се називају *Laudatio* – по латинском називу похвалних говора у част покојника.

Ауторка спаја елементе неколико религија без навођења извора митолошких домишљања, али у наслову, и у потоњим називима реалија које припадају псеудорелигиозној сфери, постоји алузивна веза са латинским наслеђем, које је, тобоже, током векова сачувано као тајно знање до данас. У многим религијама су «знања» о предсмртним стањима, смрти и судбини после смрти детаљно описана. У роману Марине Сокољан *Новендіалија* не ма богова и њихових заступника који одузимају живот, не ма превозника или водича који покојнике воде у свет мртвих, не ма описа искушења или испита на путу на онај свет и не ма сложених обредних забрана и обавеза око умирућих. Ауторку пре свега интересује како се људи понашају суочени са блиском смрћу. Градећи своје

---

¹ Прозне књиге: *Серце гарнії* (2013), *Вежі та підземелля* (2008), *Новендіалија* (2008), *Херем* (2007), *Сторонні в домі* (2006), *Ковдра сновиди* (2005), *Балада для Кривої Варги* (2005), *Кодло* (2003, 2006), *Цурналки* (2003). Драмски комад *Душогиби і дух капіталізму* (2005). Званичан сајт Марине Сокољан налази се на адреси <http://sokoljan.com/> [10.11.2017].

митолошке фантазије, ауторка је увела строги детерминизам између трошења животне енергије и смрти. Јунаци романа који су потрошили животну енергију, али не прихватају смрт – исисавају туђу животну енергију и тако убијају своју жртву. Од опасности неконтролисаног насиља оваквих злочинаца заједницу штити, тајанствена институција јавног реда. Знање да је могуће отети туђу животну енергију није општераширено, па има оних који спонтано посегну за туђим животом из превелике жеље да наставе да живе, али постоје и људи који друге свесно убијају да би продужили свој живот. У многим словенским језицима постоји фразеологизам «отети некоме душу» којим особа говори да јој је неко разорио смисао живота и опустошио емоционални свет. У фикционалном свету овога романа тај израз је добио дословно значење, јер се ради о отмици душе ради продужетка свог живота. У роману се описује борба малобројних зналаца тајне о окончању и могућем продужетку живота – убица-насилника и посвећених зналаца из службе зване Ноћни магистрат. Једино службеници овог магистрата уз помоћ специјалног црвенкастог сочива могу да оцене стање животне енергије људи и предвиде нечији блиски крај, укључујући тако и опасност од убиства ради отмице животне енергије. По потреби, начелник ове тајне службе се обраћа за помоћ полицији, само посредством високопостављене особе упућене у њихову тајну.

Овде ће бити речи о инспирацијама и последицама фантазматске претпоставке о вези истрошене животне енергије људи и њихове смрти.

Са становишта религија. Борба малобројних службеника Ноћног магистрата са отмичарима туђих душа наликује борби добра и зла. Али насилнике на злочиначка дејства гони нагон, што у фикционалној мотивацији негативних актера радње, не даје много простора за слободу избора. Зла бића, у позадински грађеној опозицији добра и зла, дакле, пре чине зло из принуде, из превелике жеље да живе. Зло се ту појављује кроз удруживање злочиначких «инферија» ради стицања огромне власти. Дакле, сагледавање света је у знатној мери ограничено одсуством слободе избора, јер поступци људи произлазе из скоро физиолошке принуде. Ваља додати, то ограничење слободе није свеважеће, јер неки појединци могу да се супротставе жеђи за животом и укључе морална начела са метафизичким обележјима као руководећа начела својих поступака.

У древним религијама Индије веровало се у предодређеност трајања живота и инкарнацију као преношење животних сила у тренутку смрти у новорођена друга жива бића. У роману Марине Сокољан нема преласка у друга створења, али ипак постоји отимање аниме, душе или животне енергије од другог човека или премештање аниме из човека у предмете и из предмета у човека. Иако је за атеистичке детективе ноћног магистрата хришћански Бог далеко, начела хришћанске поделе оностраног добра и зла дејствују, мада не у име Бога и Сатане.

Окренутост древним знањима термилошки је стабилизовано у духу латинске позносредњовековне мистике која се мистификовано представља као систем знања. Књижевница подразумева да старим називима људских стања, упркос протицању векова, није било потребно осавремењивање појмова. Појава новог, рационалног погледа на свет, не оспорава претходна знања, већ пре даје могућност да се описане појаве назову и другим, савременије формулисаним терминима. На тај начин се имплицира универзализам појаве неистовремене смрти душе и тела. Либитина староиталска богиња смрти и сахрана, чији је хтонски култ у 6. веку пре нове ере утврдио римски цар Сервије Тулијус, уводећи плаћање новчића за сваког умрлог као начин увида у број умрлих, наравно, губи своје „административне” функције. Али њено име, већ мимо староиталских веровања, повезује смрт и жељу.

Психолошко становишта о вољи као животној енергији. Истицање животне енергије као покретачке силе наводи тумача романа да размотри виталистичке идеје мислилаца на прелому 19. и 20. века у погледу на фикционални свет у роману. Бергсонова идеја животног елана из његових књига о стваралачкој еволуцији и изворима морала и религије, установљава два супротна типа друштава чега нема у основама романа Марине Сокољан. У роману *Новендиалија* нису присутне ни Ничеове поставке о вољи за моћ из књиге о Заратустри и његових позних антихришћански обојених књига. Негативни јунаци романа отимају туђе животе, али себе не доживљавају као Над човека који у име виших људских вредности може да гази правила људског стада. То су насилне личности које делају из себичних разлога или ради мафијашких добити.

Извесни елементи сучељавања Ероса и Танатоса у Фројдовом поимању могли би да се пронађу у роману, али је та Фројдова опозиција сила живота и смрти, ослоњена на идеје многих претходника. У роману Сокољанове, анима се често повезује са енергијом, што би могло да упућује на идеје Фројдовог ученика, швајцарског психоаналитичара и творца архетипске психологије Карла Густава Јунга. Са становишта Јунгове теорије, енергетизам душе се посматра у оквиру динамике психичких процеса, а, уже речено, у оквиру симболичких операција свесног и несвесног света једне личности. У таквом приступу реалије и особе спољашњег света су премештене у психички, унутрашњи свет једне особе и тамо задобијају симболичка својства те постају објект симболичких операција унутар доживљаја те особе. У роману Сокољанове анима нема симболичка својства преобразене реалности унутар личности, она представља предмет реалног света, који може бити запоседнут, отет, премештен, од стране грабљиваца душа, у *стварним* односима између различитих личности. Ауторка уводи и претварање психичке енергије у физичку, чега код Јунга нема, нити га може бити. Стога, Јунгу омиљену реч *анима*, ауторка украјинског психо-трилера *Новендиалија* не кори-

сти у јунговском поимању. Најпре би се могло рећи да је оваплоћење енергије у разним створењима, облицима и појавама, сродно представама примитивних култура и њиховом митско-магијском мишљењу.

У роману се користи реч *либидо*, али употреба те речи одступа од сексуализованог значења код Фројда и персонално енергетског значења код Јунга, код кога се либидо задржава у оквиру једне личности (нпр. регресија либида). У фикционалном свету романа либидо је ближи Јунговом схватању, али постоје асоцијативне везе и са богињом Либитином и смрћу. Одређујући природу посла којим се баве у магистрату, један актер каже «Ми смо гробари, либитинари». Начин на који ауторка користи психолошки појам из текстова психоаналитичара речито упућује да им она даје неко друго, опет пре митско-магијско значење.

У основи романа Марине Сокољан је виталистичка психологија која стару опозицију душа-тело лишава хришћанског изједначавања добра и зла и даје јој нова обележја са уплитањем квазисхоластичких полутајних знања о психологији предсмртних стања неистовременог краја тела и душе. Ауторка у неубичајеним спојевима углавном избегава шира објашњења метафизичко религиозних оквира, Бог се не помиње, као и шире историјске околности полутајног знања, нудећи читаоцу просторно веома ограничене оквире. Није јасно како током векова борбе против инфера није створена нека институција која надилази границе једног места. Ако историју сукоба погледамо са друге стране, могуће је упитати се како ниједан од отимача душа минулих епоха није успео да стекне неограничене моћи. Друкчије речено, изазива сумњу подразумевана претпоставка да је (полу)тајно знање могло да остане временски и просторно тако уско локализовано и социјално тако ограничено. Чињеница је да таква питања не ометају читање о заковитлано приказаним догађајима, али она могу бити предмет сталожене анализе импликација фантазматски створеног света у овом делу.

Паралелна терминологија и доминанте жанра. Читав низ категорија у роману Марине Сокољан има паралелну терминологију, тј. различити погледи на свет се приказују ближим но што се то чини на први поглед. Ауторка користи ванвремене универзалије и историјски конкретне реалије, бића и представе. *Зомбији, вампири, душегуби* су називи митолошког порекла одређених култура и епоха, раширени и изван граница времена и заједница у којима су настали. У ауторски сазданом митолошком систему романа уводе се окационални називи *морибунди, инфери, ларвати, флагранти*, уз које ауторка додаје описе тих типова људи и њихових способности и ограничења. Називи душа, анима, представљају се широко познатим универзалијама, док се појмови губитак мотивације/воље, туга, депресија користе у психологији. Појмови животна енергија – животна сила – припадају метафизички сагледаним начелима целога живог света.

Морибунди. У називу *морибунди* лако се препознају латински корен и суфикс, а *мор-* се јавља и у неким словенским језицима у вези са смрћу. Морибунди су људи који си изгубили вољу да живе, чија је душа умрла, а тело ће умрети за девет дана. Службеници Магистрата их одводе у колумбаријум, затамњени азил ван града.

У роману је психологија највише присутна у опису морибунда – особа које ће ускоро починути. Читалац детаље о овом стању сазнаје кроз објашњења које дају главном јунаку овога романа. Лука Ведел, истинољубиви младић у жељи да дозна тајну ненадане смрти свог оца, постаје нови члан Ноћног магистрата па сазнаје да постоје различита стања приближавања смрти и први пут чује да је његов отац био морибунд. Током романа његова знања о морибундима се проширују, па он са новим разумевањем осветљава живот свог оца и његове последње дане.

Када психолог Ноћног магистрата, жена по имену Мора упућује стажисту Луку у древна знања о умирању, наводи му психолошка објашњења, а читалац заједно са Луком овладава законитостима које важе у свету романа:

Једноставно некад су људи губили животну снагу – и то је свакако називано – жаљење/ очај, досада/незаинтересованост а у наше време – депресија... Мора није инсистирала на томе да се гаси управо душа. Превише мистичко значење су људи давали том појму, па су у Магистрату радије говори о «аними», животној сили. Међу собом су је просто звали «ватрицом»... дуготрајна депресија, коначно потпуна апатија и неосетљивост, у другим случајевима катастрофа, тако јака да је све губило смисао. (37)

Психолог, млада жена Мора, у разговору са Луком схвата да младића мучи грижа савести, јер није довољно учинио да свога оца извуче из очајања када је овај изгубио сва интересовања. Мора жели, као психолог, да га ослободи тог осећања, позивајући се на искуство:

Довољно сам се нагледала *moribundi*, да ти са сигурношћу могу рећи: ако човек из неког разлога губи смисао живота, нико од блиских му то не може заменити (209), ми то зовемо кризом доминантне мотивације. (210)

Лука (и читалац) повремено чују и фрагменте разговора о морибундима: «дискусија о дефициту виталности и патологији карактера» (136), «мрзовоља, све-на-свету-одвратно, велтшмерц, бол света» (193). Пратећи Луку, чија се сазнања непрестано шире, читалац сазнаје и да морибунди могу настати брзим исцрпљивањем животних сила после употребе јаке дроге умбре, којој су посебно склони неостварени уметници или уметници жељни признања и популарности. Ауторка поклања пажњу уметницима као групи изложеној опасностима очајања, али са друге стране хуморно осветљава њихову склоност забави, пијанкама и надметањима.

Поред упућивања Луке, као новог члана Магистрата, психолошка сагледавања губитка мотивације и морибунда се јављају и у сценама ван круга ових

повлашћених носилаца знања о предсмртним стањима. Тако се, неочекивано, у једном од сатирично подсмешљивих одељака романа, у којима туристички водич туристима говори о знаменитостима града Дракува, појављује мотив људи потрошене животне снаге. Водич, наравно, не помиње морибунде, али крај фонтане са бронзаном фигуром Бедног Жака (сиромашног студента) каже:

Обратите пажњу, поштовани, ви који се још не брцкате у фонтани, на натпис под фигуром: *Mortuus in anima qui nec vivit nec lascivit*, што значи «ономе је мртва душа, који не живи и нема жеља». Студентска мудролија, али реците, није ли тако! (107)

Туристички водич није упућен у високе тајне трошења аниме, али потврђује, на свој начин, сагласност са пучким животним искуством, која поред «мудрости» о смислу живљења има и своје дословно значење.

Морибунди могу да избегну извесну смрт уколико случајно ослободе животну енергију, аниму заточену у предметима. То чини Ингве Галич, недаровити и ништавни потомак блиставог Петра Галича, великог уметника, «правог генија», «оснивача уметничког покрета Млади талас», тако што, уништивши слику свога деде, ослобађа унутрашњу енергију лара, дединог духа везаног за његово омиљено дело (175 и даље). Пасивне морибунде могу да искористе други ако у њих прелију животну енергију из предмета (аниму из анимале). Сами морибунди немају воље и снаге да то остваре, али после уливања животне енергије они престају да буду слични себи и претварају се у агресивне ларвате. Зато интерес према морибундима исказују они који желе да ради остварења својих циљева искористе надљудске моћи ларвата.

Инфери. У роману Сокољанове опасна бића су *инфери*, бића, на први поглед налик вампирима. Ауторка је искористила популарност вампира код читаоца масовне књижевности, дајући својим инферима нека њихова својства. Али, инфери не пију крв, то су живи људи који не желећи да умру продужавају свој живот отимајући животну енергију, исисавајући душу другим људима. Инфери нису покојници, они су живи, за разлику од вампира, покојника који помоћу испијене крви људи или животиња привремено обнављају своје силе. Могло би се рећи да Марина Сокољан понашање инферија представља као насиље енергетских вампира који отимају туђи живот. Ауторка у тексту романа на неколико места, на разне начине повезује инфере и вампире. Када Лука види мушкарца који на улици прислања уста на врат своје жртве, ауторка алудира на вампире. Упркос сличности инфера и вампира, у агресивном узимању живота у поступку који личи на пољубац, инфери исисавају душу, а вампири крв. Крв у таквим представама има надтелесна својства. Зато у повестима о вампирима крв има и материјална и надматеријална својства. У анализираном роману нема те супстанце и з м е ђ у материјалног и иматеријалног света, већ је појачана опозиција

тела и духа. Тиме је појачан дуалистички принцип са изразитим елементима магијског погледа на свет, чак и ако се допусти да анима има извесне материјалне црте.

У низу дела са вампирским ликовима од романтичара до данас, вампири су индивидуализовани, док у неким другим делима они немају особене црте, већ их одређује само жеља да се напију крви. Марина Сокољан је премештањем отмице животне силе пре смрти «добила» неколико митологема: оживљени покојници не постоје, јер мртви немају вољу и снагу да ишта учине у свету живих, све тежње да се продужи живот су померене у време пре смртног трена, чиме је јасно повезана «земаљска» мотивација убица-отмичара. Ауторка је добила и могућност постојања континуитета идентитета. Наравно, ту се питање односа своје и туђе аниме, те односа душе и тела, може решавати на различите начине. Инфери поред нагонске жеље да продуже живот, имају и душевна стремљења. Тако је Сокољан, створивши нови митски образац, искористила неке елементе блиске вампирizmu, одабирајући оне црте вампира привлачне савременим читаоцима, као и блиске њеној дуалистичко енергетској поставци, али без ослањања на главна својства вампира. У роману се појављују алузије – налик вампиру, као вампир, уз подразумевање да је тај лик добро познат љубитељима загробних или оностраних чуда.

Речено је да су инфери људи жељни живота који у предсмртни час убијају човека да би отели његову душу. Они постају бржи но раније и опасни. Мора овако објашњава природу инфера:

Ви изгледа не разумете у потпуности у чему се ради. Инфери имају од нас не само различиту психологију, већ и физиологију. Чим њихова душа погине, тело се преображава тако да омогућава лов на друге људе. Морал, саосећање, савест – све то што нас чини људима – њих више не оптерећује. У њиховом телу се више не ствара адреналин, па одатле и ...хм, те особине да не могу да се узбуде или осете страх. Они су увек мирни, увек равнодушни. Па... па, они више нису људи. (271)

На неколико места се казује да имају самоубилачке пориве. Ларвати су у роману подтип инферија, бића која су више пута отимала душу, што их је учинило још моћнијим, бржим и опаснијим од обичних инфера. Природу инфера одређује њихова агресивност, а не својства отете душе убијеног, али они радије убијају децу и младе, јер је њихова животна сила јача. Главни негативни јунак је Марек Војцеховски, за кога се при крају сазнаје да је као контролор рада Ноћног магистрата играо двоструку игру, знајући какве планове имају противници који желе да омету његов наум. Војцеховски као отац који не може да прежали смрт своје кћери, жели да искористи душу/аниму девојке Тилије да би оживео своју покојницу. У мелодрамском расплету испоставља се да је њу убио Горган, високи службеник Ноћног магистрата, који и сам нема више своју, већ туђу душу. Али, за разлику од инфера, он има пуну етичку контролу над собом и спреман је

да да свој живот за младога Луку, чије су животне силе потрошене. Ауторка је током целог романа градила лик по карактеру леденог Јура Горгана са намером да изазове читаочево подозрење да је он главно оличење зла и вишеструки убица који саботира рад Магистрата. Али, испоставља се управо супротно, то је најплеменитија особа, пуна самоконтроле, која уме да одбаци нагонску жељу за животом и да душу ` преда, по цену сопствене смрти,младићу Луки.

Флагрантес. Упркос чињеници да се радња романа *Новендиалија* одиграва у доба превласти рационалног погледа на свет, у приказаном свету постоји и магија чувања душе у предмету и ослобађања душе из предмета у коме је она сачувана. Присуство магијског начина мишљења, са становишта жанровских одлика, упућује на елементе фантази у детективско-криминалној причи. Роман представља дело популарне књижевности и припада урбаној крими фантазији која лако укључује алузије на древна знања.

У роману је развијена идеја да животна енергија душе може да мења своју нематеријалну природу у материјалну, као и да се душа смештена у материјалном може преобразити у силу која је нематеријална. Анима преображена у материју се може и употребити и злоупотребити. При злоупотреби аниме губи се добробитна природа добре аниме, а појачавају се црте зла изазване њеним насилним преузимањем. Лари представљају духовне силе, које су најчешће налазе у предметима. Поседујући силу, лари могу дати нови живот морибундима, али то није живот испуњен духовним прекупацијама својих твораца, већ изобличена и унакажена сила насилног живота.

Ауторка фантазијом проширује границе психичке енергије до физичких дејстава, која могу бити плод преображаја психичке енергије или магијом посредоване енергије. Пример претварања психичке у физичку енергију, представља експлозија у апотеци приликом претраге коју изводе људи Ноћног магистрата. Али, животна енергија заточена у предметима такође може бити ослобођена и разорна. Злочинац, чији се идентитет открива тек у расплету романа, надзорник магистрата, али истовремено особа која жели да га уништи, жели да оживи покојну ћерку, чија је душа сачувана у анимули. У остварењу свог плана он намерава да искористи огромну енергију садржану у првом плану града и енергију бездушних инферија и ларвата које је организовао у злочиначку мрежу. Преображаји психичке енергије у физичку и физичке у психичку, заснива се на магијском мишљењу и веровању у могућност преображаја ових различитих видова енергије.

Али поред преображаја које подразумева насилно отимање блага од стране очајника или зликоваца, у роману је наговештена и светлија могућност продуктивна духовног живота дела покојника ствараоца. Лука то спознаје у разговору

о делу свог оца, схватајући да његове идеје могу да буду продужене. Оно престаје да буде само извор незадовољства које је оца одвело у апатију и смрт, већ постаје могући нови пут. Таква суштина уметности и истраживања блиска је свим ствараоцима, али у роману Марине Сокољан, у њеном митско-магијском приступу свету, отелотворењу духовног и одухотворењу телесног, налази се на неки друкчији начин исказана идеја о очувању и продужетку започетих стваралачких идеја и дела. То се може повезати и са филозофијом општег дела Николаја Фјодорова да дела минулих епоха не умиру, већ да се прегнућа претходних стваралаца обједињују у једну величанствену духовну творевину.

*

Роман Марине Сокољан, на први поглед, створен је на митолошким представама блиским европском културном кругу. Такво уверење појачава присуство многих речи и назива које су широко познате. Али ауторка је користећи те речи, створила свој митолошки систем. Он није довршен и целовит, али за потребе детективног хорор романа са фантазијом елементима то није било ни нужно. Ауторка је сразмерно потреби праћења романа дала и пунију слику, поигравајући се са неким претпоставкама о измишљеним предсмртним стањима. У роману који приповеда о животној мотивацији и меандрима трошења животних снага, преплићу се квазирелигиозни, психолошки и свакодневни називи, али се у универсализујућим представама приповеда о стварању и уништавању, о племенитости и незаситој осиноности. Упркос наносима многих алузија о религиозном свету, свет који се описује је савремен без моралних императива религије. Одсуство вере, ипак, не лишава тумаче овога дела могућности да са становишта прикривене теологије читају овај роман. У таквом читању, детективски хорор роман са срећним завршетком, задобија и још неке црте: он постаје иницијацијски роман о духовном самоусавршавању, роман о цени вечног живота, жртви и слепој страсти.

ЛИТЕРАТУРА

- Дубинянська Я., *Книжки з невідомої полиці*, [в:] *Про слов'янську фантастику на порталі LitАкцент*, Вибір та післямова Д. Айдачич, Київ 2016, с. 88-92.
- Рябченко М., *Синкретизм фантастичних, фентезійних та міфологічних елементів у творчості Марини Соколян*, [в:] *Слов'янська фантастика. Збірник наукових праць*, Наук. редактор Д. Айдачич, Київ 2012, с. 177-187.
- Радин А., *Како је реч „вампир” из Србије отишла у свет*, [в:] *Из књижевности. Поетика – критика – историја. Зборник радова у част Предрага Палавестре*, Београд 1997, с. 187-197.
- Соколян М., *Новендіалія*, Київ 2008.

LITERATURA (TRANSKRYPCJA)

- Dubynjans'ka J., *Knyžky z nevidomoj polyci*, [w:] *Pro slov'jans'ku fantastyku na portali LitAkcent*, Vybir ta pisljamova D. Ajdačyč, Kyjiv 2016.

- Radin A., *Kako je reč „vampir” iz Srbije otišla u svet*, [w:] *Iz književnosti. Poetika – kritika – istorija. Zbornik radova u čast Predraga Palavestre*, Beograd 1997.
- Rjabčenko M., *Synkretizm fantastičnyh, fenteziynyh ta mifologičnyh elementiv u tvorčosti Maryny Sokoljan*, [w:] *Slov'jans'ka fantastyka. Zbirnyk naukovykh prac'*, Nauk. redaktor D. Ajdačyč, Kyjiv 2012.
- Sokolian M., *Novendialija*, Kyjiv 2008.

Cena życia. Mitologiczne fantazje i psychologia w powieści *Novendialia* ukraińskiej pisarki Maryny Sokolian

STRESZCZENIE: Powieść *Novendialia* (2008) ukraińskiej autorki Maryny Sokolian (ur. 1979) z elementami detektywistycznymi i horroru miejskiego opowiada o bitwach pomiędzy porwaczami energii życiowej a jej obrońcami ze służby Nocnego Magistratu. W tekście rozważane są religijne i psychologiczne aspekty rozmaitych aluzji oraz implikacje wyobrażonego autorskiego systemu mityczno-magicznego z punktu widzenia religii, filozofii, psychologii (zwłaszcza psychoanalizy). Cena życia i śmierci dowodzi, że pisarka wpisuje się w typ powieści o samorealizacji, poświęceniu i namiętnościach.

SŁOWA KLUCZOWE: literatura ukraińska – miejska fantazy – fantastyka – anima – libido – witalizm – wampir – religia – psychologia – Maryna Sokolian

The price of life. Mythologic fantasies and psychology in the novel *Novendialia* by a Ukrainian writer Maryna Sokolian

SUMMARY: The novel entitled *Novendialia* (2008) by a Ukrainian authoress Maryna Sokolian (1979) with elements of a detective story and urban horror tells about fights between life energy kidnapers and its defenders employed by the Night Town Hall. In the text religious and psychologic aspects of various allusions are considered as well as authoress' implications of fictitious mythical-magical system from the point of view of religion, philosophy, psychology (especially psychoanalysis). The price of life and death proves that the writer fits in the type of a novel on self-fulfilment, sacrifice and passions.

KEY WORDS: Ukrainian literature – urban fantasy – fantasy – anima – libido – vitalism – vampire – religion – psychology – Maryna Sokolian

Цена продужетна живота. Митолошке фантазије и психологија у роману *Новендиалија* украјинске књижевнице Марине Сокољан

РЕЗЮМЕ: Роман *Новендиалија* (2008) украјинске ауторке Марине Сокољан (рођ. 1979) са елементима детективског хорора и градског фантазија, приповеда о борбама између отмичара животне енергије и заштитника из службе Ноћни магистрат. У тексту се разматрају религиозне и психолошке алузије, аспекти и импликације ауторски измишљеног митско-магијског система са становишта религије, филозофије, психологије (посебно психоаналитичке). Цена живота и смрти, показује ауторка се уклапа у роман о самоусавршавању, жртвама и страстима.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: украјинска књижевност – градски фантази – фантастика – анима – либидо – витализам – вампир – религија – психологија – Марина Сокољан